

SARRERA

Hiztegiaren testuingurua: sorrera eta helburua

UPV/EHUko Zuzenbide Fakultateko Euskara Batzordearen ekimenez sortu zen euskarazko hiztegi juridikoaren proiektua, eta fakultateko irakasle elebidunen langintza eta lankidetzari esker gauzatu da orain dela urte batzuk egitasmo hutsa zena. Une egokian argitaratuko da lan hau; hain zuzen ere, **Zuzenbide Fakultatearen 50. urteurrena** ospatzen ari garen honetan. Hiztegi juridiko honek, mende erdiko ibilbidean egindako beste lanek bezalaxe, agerian uzten du UPV/EHUren Zuzenbide Fakultateak **euskara juridikoaren garapen- eta normalizazio-prozesua** sustatzeko duen **konpromiso irmoa** eta helburu horri begira egiten duen **lan etengabea**. Ez gabiltza oso oker esaten dugunean, **zuzenbideko irakasle euskaldunen hiru belaunaldi**, behintzat, daudela ordezkaturata lan honen egile-taldean. Haietako batzuk, **aitzindariak izan dira dagokien alorrean euskaraz irakasten; beste batzuk, berriz, zuzenbideko ikasketak osorik euskaraz** egin dituzten irakasle gazteak.

Urte asko joan dira UZEIk 1985ean lehen Zuzenbide Hiztegia argitaratu zuenetik, eta harrezkero ibilbide luzea egin da euskara juridikoa garatzeko. Aipagarriak dira eragile askoren lanak: besteak beste, Euskal Herriko administrazioen eta bereziki IVAPen lana, UPV/EHUK eta Deustuko Unibertsitateak egindakoa, Eusko Jaurlaritzako Justizia Sailak eta Terminologia Batzordeak egindakoa... Erabateko normalizaziotik urrun bagaude ere, ikaragarria da egin den aurrerapena; horren lekuko, Zuzenbide Corpusak¹ jasotzen dituen emaitzak. Azken hamarkada hauetan gaikako edo arlokako hiztegi juridiko asko egin eta argitaratu dira, baina, hala eta guztiz ere, **nabaria zen hiztegi juridiko orokor edo orotariko baten falta**. Eta, hain zuzen ere, hutsune hori betetzera etorri da orain esku artean duzun hiztegi juridiko hau.

Euskal Herri osoan UPV/EHUko Zuzenbide Fakultatea da ikasketa guztiak euskaraz eskaintzen dituen eragile bakarra eta, dimentsio hori kontuan hartuta, ezinbestekotzat jo genuen bertako ikasle, **irakasle eta langileek erabili ahal izango zuten hiztegi juridikoa** sortzea. Funtsezko tresna da hiztegia, gure egunerokoa erabiltzen dugun terminologia juridikoari batasuna eta oinarri sendoagoa emateko. **Gure komunitate juridikoan terminologia bateratua adosteko eta erabiltzeko aukera ahalbidetzen duen euskarri elebiduna da hiztegi juridiko hau**. Irakaskuntzan, ikerketan zein kudeaketan erabiltzeko tresna aproposa. Fakultatea osatzen dugunon lanaren kanpo- eta barne-eremu guztietan erraz integratzen den baliabidea. Fakultatean egiten dugun lana ikusgai jartzen duena.

Hiztegiaren **lehen erabiltzaileak**, lana egiterakoan bereziki gogoan izan ditugunak, UPV/EHUko ikasle, irakasle eta langileak dira, baina ez dago esan beharrik **arlo juridikoko eragile guztien-**

---

¹ <http://www.ehu.es/ehg/zuzenbidea/>

tzat pentsatuta dagoela hiztegia. Are gehiago, zuzenbideak gizarte-bizitzan eta hedabideetan duen eragin ikaragarria kontuan harturik, zilegi da esatea gizarte osoa dela hiztegi honen hartzailea.

Esan bezala, UPV/EHUko Zuzenbide Fakultateko irakasle askok lan egin dute hiztegian: **5 koordinatzailek, 15 taldeburuk eta 51 autorek**. Beraz, erabatekoa izan da fakultateko irakasle elebidunen inplikazioa. Hiztegia arloka antolatu zen eta arlo bakoitzean taldeburu bat arduratu zen lana koordinatzeaz. Hamalau arlo hauek bereizi dira hiztegian:

- Administrazio Zuzenbidea (*Admin. Zuz.*)
- Europar Batasuneko Zuzenbidea (*EB. Zuz.*)
- Finantza Zuzenbidea (*Fin. Zuz.*)
- Konstituzio Zuzenbidea (*Konst. Zuz.*)
- Kontzientzia Askatasunari buruzko Zuzenbidea (*Kontz. Ask. Zuz.*)
- Lan Zuzenbidea eta Gizarte Segurantzza (*Lan Zuz.*)
- Merkataritza Zuzenbidea (*Merkat. Zuz.*)
- Nazioarteko Zuzenbide Pribatua (*Nart. Zuz. Pr.*)
- Nazioarteko Zuzenbide Publikoa (*Nart. Zuz. Pu.*)
- Zigor Zuzenbidea (*Zig. Zuz.*)
- Zuzenbide Erromatarra (*Zuz. Err.*)
- Zuzenbide Prozesala (*Zuz. Proz.*)
- Zuzenbide Zibila (*Zuz. Zib.*)
- Zuzenbidearen Teoria (*Zuz. T.*)

Haien artean, Zuzenbide Fakultatean **hizkera eta komunikazio juridikoa irakasten eta jurilinguistikaren alorrean lan egiten duten hiru hizkuntzalari** aritu dira proiektuan. Haiek arduratu dira hiztegiaren diseinuaz, terminologia erauzi eta lantzeko metodologiaz, definizioen idazketa-gidalerroez eta hizkuntza-irizpidez eta edizioaz.

Terminologiarekiko ikuspegia, definizio-moldeak eta izaera deskriptiboa

Hiztegi gintzari buruzko ikuspegiari dagokionez, *Diccionario del español jurídico (DEJ)*² izan dugu eredu eta gidari. Eta horrek esan nahi du hizkuntza-hiztegiak egiteko erabili ohi diren metodologia eta **irizpide lexikografikoak** erabiltzea: definizio entziklopediko luzeak eman beharrean, **ahalik eta definizio laburren eta argienak** ematen ahalegindu gara, argibide osagarriekin osatuz terminoari buruzko informazioa.

Gure ikuspegia, beraz, **Terminologiaren Teoria Komunikatiboaren (TCT) ildoan** kokatzen da (Cabré, 1993)³, eta guztiz aldentzen da Wüster-en (1979)⁴ Terminologiaren Teoria Orokorretik (TTO). Izan ere, TTOren arabera: kontzeptu espezializatuak (haien ustez, hizkuntzaren aurretikoak

---

² <https://dej.rae.es/>

³ Cabré, M.T. (1993): *La terminología: teoría, metodología, aplicaciones*. Barcelona: Antártida/Empúries.

⁴ Wüster, E. (1998), *Introducción a la Teoría general terminológica y a la lexicografía terminológica*. Barcelona: IULA (1979koa da jatorrizkoa).

eta unibertsalak) ditu aztergai terminologiak, eta ez hitzak eta haien esanahiak; ez da onartzen polisemiarik eta sinonimiarik; hiztegi espezializatuetatik kanpo geratzen dira kategoria predikatiboak (aditzak, esaterako); definizio-bide bakarra onartzen da (deskriptore generikoa + ezaugarri bereizgarriak); kontzeptuen antolaketa hierarkiko eta zurruna du oinarri terminologiak...

Oso bestelakoa da teoria komunikatiboaren ikuspegia. TCTren arabera, terminologiak balio espezializatuko unitate linguistikoak (BEUak) ditu aztergai eta hizkuntza naturala du oinarri. Eta horrek esan nahi du ez dagoela hitzen eta terminoen arteko bereizketa zurrun eta erabatekorik: izan ere, terminoak, azken batean, komunikazio espezializatuaren jardunean balio terminologikoa bereganatzen duten unitate linguistiko arruntak baino ez dira (hau da, komunikazio espezializatuan erabiltzen direnean aktibatzen da hitzen balio espezializatuak). Hortaz, kontzeptuak ez dira existitzen izaki bakartu gisa, testu espezializatuari esker baizik. Ondorioz, izaera linguistikoa du terminoen esanahiak, eta **hizkuntzaren beste edozein unitatetan bezain ohikoak dira sinonimia eta aldakortasuna terminoen (BEUen) alorrean.**

Teoria komunikatiboaren arabera jokatu dugu euskarazko hiztegi juridiko honetan **definizioak** (*definiendum*) moldatzean: a) erabiltzailearen soslaiaren arabera egokitu ditugu definizioak (erabiltzaile ez-adituak ulertzeko moduko definizio labur eta al bait argienak); b) sarrera polisemikoak ere jaso ditugu; c) askotariko estrategiak erabili ditugu definizioak idaztean (definizio inklusibo klasiko «aristotelikoa» —deskriptore generiko hiperonimikoa + ezaugarri bereizgarriak—, parafraisi bidezkoa, eta sinonimoen bidezkoa); d) aldakortasun kontzeptuala (sinonimia) jasotzen aha-legendu gara. Labur esanda, lexikografiaren eredutik gertu ibili gara terminoak definitzean: definizioaren helburua ez baita ahalik eta kontzeptuari buruzko xehetasun gehien ematea, baizik eta irakurlea balio espezializatuko unitate (BEU) horren esanahiaz jabetzeko adinako informazioa ematea; eta horregatik jo izan dugu definizio laburretara.

Terminologia juridikoa bateratzea eta finkatzea da hiztegi honen helburu nagusietako bat, baina, hala ere, horrek ez du esan nahi hiztegi arauemaitzat jo behar denik. Hain zuzen ere, geure egin dugun ikuspegi komunikatibo horretatik eratorritzen da hiztegiaren **izaera deskriptiboa**: UPV/EHUko testuetatik elikatzen da hiztegi hau, eta, ezinbestean, Euskaltzaindiaren hiztegi batua du oinarri. Helburua, beraz, aldakortasuna onartzen duen eredu bat eskaintzea da, eta ez, hainbeste, eredu zurrun bat inori ezartzea.

Aldi berean, euskaraz komunikatzean **segurtasun juridikoa eta herritarrek ulertzeko duten eskubidea**⁵ bermatzen laguntzea da hiztegi honen beste helburu garrantzitsu bat. Argitalpen hau hizkera argiaren bidetik aurrera egiteko beste urrats erabakigarri bat izatea nahi genuke.

⁵ Ikus lan hauek, besteak beste:

Herritarrek Justiziaren aurrean dituzten eskubideen Gutuna (2002): https://www.justizia.eus/servlet/Satellite?blobcol=urldata&blobheader=application%2Fpdf&blobheadername1=Content-Disposition&blobheaderval1=filename%3Ddocumentos-303-carta-derechos-EUSK_0.pdf&blobkey=id&blobtable=MungoBlobs&blobwhere=1290510252341&ssbinary=true&miVar=1524343183302

Hizkera Juridikoa Modernizatzeako Batzordearen txostena (9):

<http://www.upv.es/entidades/VRSC/info/U0711342.pdf>

Ainhoa Altzuguren-en «Hizkera juridiko argia» web-orria:

<https://ainhoaltzuguren.wixsite.com/hizkerajuridikoargia>

Lanerako metodologia

Terminologiari buruzko ikuspegi komunikatiboari jarraituz, UPV/EHUko Zuzenbide Fakultateko irakasleen testuetan oinarritu ginen euskarazko hiztegi juridiko hau egiteko: alegia, hasteko, irakasleen testugintza izan genuen oinarri eta hartatik erauzi genituen aukeraturiko arlo juridikoe-tako glosarioak osatzeko terminoak (UPV/EHUko «Terminologia Sareak Ehunduz» programaren bidez)⁶. Beraz, UPV/EHUko testu errealak eta testu haietatik erauzitako terminoak izan ziren hiztegiaren lehen iturria, barne-iturria, alegia.

Bestalde, UPV/EHUko ekoizpenarekin jarraituz, gure hiztegi juridikoan definitu beharreko terminoen zerrenda finkatzeko orduan oso kontuan hartu genuen, halaber, UPV/EHUK argitaratutako Legeak/Leyes⁷ bildumako terminologia.

Azkenik, kanpo-iturriak ere erabili genituen hiztegiko sarrerak finkatzeko: alde batetik, erdal hiztegi juridikoak⁸, Terminologia Batzordeak arlo juridikoan landutako glosarioak⁹, Euskalterm¹⁰, Deustuko Unibertsitateak argitaratutako berbategiak eta abar.

Behin terminoen erauzketa eginda eta barne- eta kanpo-iturriak kontsultatuta, definitu beharreko terminoen zerrenda —hiztegiaren oinarria— finkatu zen koordinatzaileen artean eta taldeburuen laguntzaz: ezinbestean, termino ugari utzi behar izan ziren kanpoan, argitalpena arrazoizko luzeraneurri batera ekartzearren. Handik aurrera, arloz arlo, definizioak idazteari eta sarrerak osatzeari ekin zioten hamalau arlo juridikoetako taldeburu eta autoreek.

Bestalde, hasieratik eta bukatu arte, hizkuntza-arduradunek arreta handiz gainbegiratu eta zuzendu dute erredakzio-lana: hasieran definizioak idazteko estilo-liburu baten bidez, eta prozesuaren erdian eta amaieran testuak eta moldiztegiko probak zuzenduta.

Hiztegiaren egitura

Atal batzuez osatuta dago euskarazko hiztegi juridiko hau, baina, euskarazko sarrerak alfabetikoki ordenatuak dituen atala —definizioz eta oharrez hornitua— da, zalantzarik gabe, lanaren

---

⁶ Zuzenbide Fakultateko irakasle elebidun ia guztiek parte hartu zuten UPV/EHUko «Terminologia Sareak Ehunduz (TSE)» programan: <https://www.ehu.eus/eu/web/euskara/terminologia-sareak-ehunduz>

⁷ <https://www.ehu.eus/es/web/euskara/legeak-leyes-bilduma>

⁸ Funtsezkoa den *Diccionario del español jurídico (DEJ)* hiztegi azar (a)parte (<https://dej.rae.es/>), honako hauek, besteak beste:

Arco Torres, M.A.; Villa-Real, R. (2006): *Diccionario de términos jurídicos*. Granada: Comares.

Fernández Martínez, J. M. (2012): *Diccionario jurídico*. Pamplona: Aranzadi.

Fonseca Herrero, J.I.; Iglesias Sánchez, M.J. (2010): *Diccionario jurídico*. Madrid: Colex.

Fundación Tomás Moro (2004): *Diccionario jurídico Espasa*. Madrid: Espasa.

Gómez de Liaño, F. (1979): *Diccionario jurídico*. Oviedo: Forum.

Ortiz Sánchez, M.; Pérez Pino, V. (2012): *Diccionario jurídico básico*. Tecnos.

Villa-Real, R.; del Arco Torres, M.A. (2014): *Diccionario jurídico elemental*. Granada: Comares, 7. argitaraldia.

⁹ <http://www.euskadi.eus/hiztegiak-banku-terminologikoak-eta-entziklopediak/web01-a2eutres/eu/>

¹⁰ <http://www.euskadi.net/euskalterm>

muina. Izan ere, lehenengo eta behin, erabiltzaile euskalduna izan dugu gogoan hiztegia osatze-rakoan.

Hala ere, mesede gutxi egingo genion geure buruari eta gizarteari, euskara hutsezko hiztegi juri-diko bat egin izan bagenu. Izan ere, askotan azpimarratu izan denez, onenean mundu juridikoaren errealitatea elebiduna da gure artean: alegia, ezinbestean, gaztelania alboan edo gogoan duela ibili beharra dauka jurista euskaldunak.

Beraz, errealitate elebidunak baldintzatu du hiztegiaren egitura. Hasieran, eranskin elebidun ba-tzuk jarri ditugu, erabiltzaileari lana erraztuko diotelakoan:

- Zuzenbidearen arloak edo adarrak, eta haien laburdurak.
- Siglak: auzitegien eta arauen izenak eta siglak.
- Erakundeen izenak.
- Epaitegi eta auzitegien izenak.
- Arau-xedapenak (maila guztietakoak: Nazioarteko Zuzenbide Publikokoak, Zuzenbide Priba-tukoak, Estatukoak, Euskal Autonomia Erkidegokoak, Nafarroako Foru Erkidegokoak eta lu-rralde historikoenak).
- Zergen izenak.

Gero, atal nagusia dator: euskarazko sarrera definiziodunen atala, hurrenkera alfabetikoan orde-natua. Oro har, laburrak dira sarrera gehienak, nahita baztertu baitugu hiztegi entziklopedikoetako artikuluen estiloa: funtsezko argibideak ematen dira definizioan, eta gero argibide osagarriak (ikus beherago sarreraren egiturari buruzko atala, gainerako xehetasunen berri jakiteko). Guztira, sinoni-moak kontatuta, 3.500 termino baino gehiago ditu hiztegiak.

Eta, azkenik, termino guztien zerrenda elebidun hutsa dator: gaztelania-euskara zerrenda defini-ziorik gabea. Esan bezala, atal hau ere funtsezkoa izango da hiztegiaren erabiltzailearentzat.

Hiztegiaren mikroegitura: sarreraren egitura

Sarrera lexikografiko batek honelako egitura izan ohi du:

definigaiak	+	kategoria lexikoa	+	definizioa
(definitu beharreko hitza, «definiendum»)		(izena, izenondoa, aditza, adberbioa...)		(«definiens»)

Hiztegi juridiko honetan —*Diccionario del español jurídico* hiztegian eta Euskalermen bezala¹¹— ez da zehazten kategoria, baina horrek ez du esan nahi kategoria desberdinak jaso ez direnik. Izan

¹¹ Cercaterm terminologia-bankuan (<https://www.termcat.cat/ca/cercaterm>), berriz, kategoria lexikoa zehazten dute: adibidez,

ca **acusar**, v tr
es **acusar**, v tr

ere, Terminologiaren Teoria Orokorren araberako lan terminografikoetan ez bezala, kategoria predikatibo ugari jaso ditugu hiztegian (batez ere, aditzak, hala nola *aldarrikatu*, *akusatu*, *alegatu*, *artxibatu*, *aurkaratu*, *aurrejuzgatu*, *baliozkotu*, *derogatu*, *deuseztatu*, *errebokatu*, *eskualdatu*, *epatu*, *errefusatu*, *errekusatu*, *espetxeratu*, *heredatu*, *inkulpatu*, *jarauntsi*, *kalifikatu*, *mugarritzatu*, *ordezkatu*, *tatxatu*, *xedatu*, *zedarritzatu*...).

Sarrera bi hauek ditugu jokaera horren erakusgarri (lehen terminoa izena da; bigarrena, berriz, aditza):

akusatu 1 [*acusada, acusado*] ♦ *Zuz. Proz.* Zigor-prozesuko beharrezko alderdi pasiboa, akusazio-idazkiaren bitartez gauzatutako akusazioa pairatzen duena. Oh. PKL, 760 III, 368., 371., 373., 448., 512., 687. art. Ik. *alderdi akusatu*.

akusatu 2 [*acusar*] ♦ *Zuz. Proz.* Zigor-akzioa egikaritu pertsona zehatz baten kontra.

Beraz, egia bada ere sarrera terminologiko gehienak izenak edo izen-kategoriakoak direla (*ahalmen*, *alderdi*, *aldarrikapen*, *aplikazio-eremu*...; *jabetza pribatu*, *itxurazko kontratu*...), merezi du azpimarratzea arlo juridikoko **aditz espezializatuen garrantzia**.

Bestalde, hizkuntza-hiztegi orokorretan ez bezala —eta egungo terminografia-lanetan egin ohi denez—, **askotariko «balio espezializatuko unitateak» (BEUak)** jaso dira hiztegi juridiko honetan sarrera gisa, eta ez bakarrik izen-kategoriakoak edota kategoria lexiko soilak:

BEU lexikoak: bakunak / konplexuak (eratorriak, elkartuak...):

- izenak (*abokazio*, *abokatu*...) / (*ahozkotasun*, *agerraldi*...)
- aditzak (*alegatu*, *kereilatu*, *zedarritzatu*...) / (*aurrejuzgatu*, *eskualdatu*...)
- ...

BEU ez-lexikoak:

- izen-sintagmak:
  - Europako Banku Zentrala*, *ahozko bista*, *ahozkotasun-printzipio*, *akats judicial*, *akusazio-sistema formal*, *alderdien galdeketa*, *demandaren prebentziozko oharpen*...
- aditz-sintagmak:
  - sorospen-betebeharra ez betetze*, *kanpora-bidaltze*, *atzera-itzultze*, *bidegabeko kaleratze*, *zor ez diren sarrerak itzultze*...

Behin kategoriaren kontua argituta, ikus ditzagun sarrera batzuk, hiztegi honetarako hautatu dugun mikroegituraren nondik norakoak azaltzeko:

afektazio [*afectación*] ♦ *Admin. Zuz. 1.* Eskubideak zein ondasunak interes orokorreko erabilera publiko batera zuzentzea. Normalean nahitaezko desjabetze desjabetze-prozeduretan da. Oh. 1954ko Nahitaezko Desjabetze Legea, 9. art. 2. Ondasun edo eskubideek jabari pu-

blikoko izaera eskuratzeko beharrezko den egintza. Horren bidez, ondasun edo eskubidea erabilera orokorrari edo zerbitzu publikoari atxikitzen zaio. Oh. 33/2003 Legea, 65. art. **Sin. xedemate Ik. jabari publiko, zerbitzu publiko.**

arrazoitze [motivación] ♦ *Zuz. T.* Ebazpen jakin bat oinarritzen duten arrazoien adierazpena. Ordenamendu juridikoak hainbat ebazpen edo egintza juridiko motibatzea eskatzen du, hala nola ebazpen judizialak eta Europar Batasuneko egintza juridikoak. **Oh.** 6/1985 Lege Organikoa, 247. art. eta 248. art.; Europar Batasuneko Funtzionamendu Hitzarmena, 296. art. **Sin. motibazio** ♦ *Admin. Zuz.* Administrazio-egintza funtsatzen duten egitateen eta zuzenbideko oinarrien adierazpena. Administrazioak bere jardunean izan behar duen gardentasunak eta administrazio onaren eskubideak administrazio-egintza motibatzea eskatzen dute. Horrez gain, administrazio-erabakien kontrola ere errazten du. 39/2015 Legearen 35. artikulua zehazten du zein administrazio-egintzatan den nahitaezko arrazoitzea. **Oh.** 39/2015 Legea, 35 art. **Sin. motibazio Ik. administrazio-egintza.**

Aurreko adibideetan ikus daitekeenez, lehen-lehenik euskarazko terminoa (lema) ageri da, letra lodiz; ondoren, gaztelaniazko ordaina (letra etzanean eta parentesi karratuen artean): **afektazio [afectación]**.

Sarreretan, ♦ **ikurra** erabili da adierak zuzenbidearen adarren arabera bereizteko: goragoko lehen adibidean (*afektazio*), Administrazio Zuzenbidekoak (*Admin. Zuz.*) dira terminoaren bi adierak (1. «Eskubideak zein ondasunak...». 2. «Ondasun edo eskubideek...»). Bigarren adibidean (*arrazoitze*), berriz, Zuzenbidearen Teoriakoa (*Zuz. T.*) da lehen adiera («Ebazpen jakin bat...»), eta Administrazio Zuzenbidekoa (*Adm. Zuz.*), bigarren adiera («Administrazio-egintza...»).

Sarreretan, bestalde, **zenbakiak (1, 2, 3...)** erabili dira zuzenbidearen adar baten barruan termino batek adiera bat baino gehiago dituenen: esate baterako, *afektazio* sarreran, Administrazio Zuzenbidekoak dira terminoaren bi adierak (1. «Eskubideak zein ondasunak...». 2. «Ondasun edo eskubideek...»). *Arrazoitze* sarreran, berriz, ez da zenbakirik erabili; izan ere, bi adierak zuzenbidearen adarraren arabera (♦ *Zuz. T.* / ♦ *Admin. Zuz.*) bereizten dira.

Formatuari dagokionez, **letra lodi etzanez** eman ditugu **latinezko eta erdal terminoak**: *ius cogens*, *ius praetorium*, *iuris tantum*, *iuris tantum* presuntzio...

Era berean, letra etzanezko laburduren bidez adierazi dugu **zuzenbidearen arloa edo adarra** (hiztegiaren hasieran ageri da laburduren zerrenda): *Admin. Zuz.* (Administrazio Zuzenbidea), *Err. Zuz.* (Erromatar Zuzenbidea), *Nart. Zuz. Pu.* (Nazioarteko Zuzenbide Publiko) eta abar.

Sarrera askotan oharrak gehitu dira, gehienbat lege-esparruaren erreferentzia zehatza emateko; alegia, delako terminoa jasotzen, aipatzen edo definitzen duten legeen artikuluetara bidaltzen da irakurlea, nahi izanez gero, argibide zehatzagoak eskuratzeko. Horretarako, **Oh. laburdura** erabili da. *Arrazoitze* terminoaren lehen definizioaren ostean, esaterako, honako xehetasun hauek ematen dira: «**Oh.** 6/1985 Lege Organikoa, 247. art. eta 248. art.; Europar Batasuneko Funtzionamendu Hitzarmena, 296. art.». Erabaki horretan ere, *Diccionario del español jurídico (DEJ)*¹² hartu dugu

¹² <https://dej.rae.es/>

eredutzat; izan ere, sinetsita gaude erreferentzia osagarri horiek guztiz aberasgarri eta lagungarriak izango direla irakurlearentzat.

Lexikografian, ezinbestean, ohikoa izaten da hitz batzuk sinonimiaren bidez «definitzea». Eta hiztegi juridiko honetan ere, sinonimo ugari ageri dira. Arlo espezializatuetan oro har, eta arlo juridikoan zer esanik ez, eguneroko gertaera ezin saihestuzkoa da aldakortasuna, eta aldakortasun horren isla da gure hiztegian sinonimo ugari jaso izana. Horretarako, **Sin. laburdura** erabili dugu sarreraren amaieran; *arrazoitze* terminoaren kasuan: «**Sin. motibazio**».

Bestalde, termino batzuetan **Ik. laburdura** gehitu da sarreraren amaieran, modu laburrean kontzeptuaren inguruko argibide gehiago emateko edota definigaiarekin (*definiendum* delakoarekin) lotura duten beste termino batzuk ikusteko. *Arrazoitze* terminoaren kasuan, adibidez: «**Ik. administrazio-egintza**».

Batzuetan, hala ere, sinonimoen berri emateko erabili da **Ik. laburdura**: lehenesten den terminoaren ostean jaso dira definizioa eta sinonimoa (ikus *arrazoitze* sarrera); beste hitz sinonimoaren sarreran, berriz, termino lehenetsira bidaltzen da irakurlea, definiziorik eman gabe (Ikus *motibazio* sarrera). *Arrazoitze* eta *motibazio* terminoen kasuan, honela:

arrazoitze [motivación] ♦ *Zuz. T. (DEFINIZIOA) Sin. motibazio;* ♦ *Admin. Zuz. (DEFINIZIOA) Sin. motibazio*

motibazio [motivación] ♦ *Zuz. T., Admin. Zuz. Ik. arrazioitze.*

Sarreraren mikroegiturari buruzko atal hau amaitzeko, argitu dezagun zer definizio-eredu hautatu dugun hiztegi honetarako. Jakina denez, definizioa funtsezko osagaia da espezialitate-hiztegi baten sarreretan. Bada, gorago azaldu dugunez eta aurreko adibideetatik ondoriozta daitekeenez, oro har, **definizio laburraren bidetik** jo izan dugu hiztegian zehar, lexikografiako eredu geure eginez eta definizio entziklopedikoak bazterturik. Gehienbat, hiztegiaren erabiltzaile ez-aditua izan dugu gogoan: izan ere, helburua ez da kontzeptuaren inguruko xehetasun guztiak jasotzea, baizik eta azken batean irakurlea kontzeptu juridiko bakoitzaren muinaz jabetzea.

Azken oharra hiztegi juridikoaren garrantziaz eta zabalkundeaz

Espainiako Hizkera Juridikoa Modernizatzeko Batzordeak bere txosten orokorrean dioenez¹³, zuzenbide-estatu batean beharrezkoa da ekintza eta arau juridikoak ulergarriak izatea herritarrentzat, eta, beraz, zuzenbideko eragile juridikoek erantzukizun berezia dute arlo horretan; eta are erantzukizun handiagoa dute erakundeek herritarren ulertzeko eskubidea bermatzeko orduan.

UPV/EHUK, hiztegi hau argitaratuta, pauso garrantzitsu bat ematen du herritarren ulertzeko eskubidea bermatzeko ahaleginean: izan ere, hiztegi hau guztiz lagungarria izan daiteke zuzenbideko ikasle eta profesional euskaldunen komunikazio-prestakuntzan aurrera egiteko.

---

¹³ <http://www.upv.es/entidades/VRSC/info/U0711342.pdf>

Orain UPV/EHUK euskarazko hiztegi juridiko hau liburu-formatuan eta euskarri digitalean argitaratu du; baina onuragarria litzateke unibertsitateak gizarte osoarentzat etorkizun hurbilean hiztegia Internet bidez zabalduko balu, RAEk *Diccionario del español jurídico* hiztegiarekin egin duen moduan. Hala izango ahal da!

Bitartean ere, zintzoki espero dugu lan honen bidez Zuzenbidea euskaraz irakasteko eta Zuzenbidea euskaraz ikasteko hautua egin duten eta egingo duten guztiei dagokien aitortza ere egin izana. Izan ere, proiektu honetan eskuz esku aritu diren askok ondo dakitenez, ekinez egiten da bidea, eta hementxe dugu 35 urteko bide horretan UPV/EHUren Zuzenbide Fakultatean euskararen alde konpromisoa hartu duten guztiek euskarari egin dioten ekarpenaren ebidentzia adierazgarria.

Lana ez da hemen amaitu, noski. Bada, balio dezala hiztegi honek euskara juridikoaren aurrerabidean beste mugarri bat jartzeko, eta etorkizuneko lanei beste oinarri bat eskaintzeko.

Leioan, 2019ko uztailaren 19an

Hiztegiaren koordinatzaileak